

az IDEGEN

Fiatalkoromban – na jó, nem vagyok még annyira öreg, de mégis: fiatalkoromban történt velem egy furcsa dolog. Még nem meséltem el senkinek, és magam sem tudom – máig nem –, hogy elhiggyem-e. Hogy igaz volt-e, vagy sem.

Huszon-pár éves voltam, tomboltam, szerelmes voltam, meg hisztériás, nem értem a bőrömbe. Akkoriban – ahogy mondani szokták – valahogy minden rossz összejött, szépen sorjában. Kiborult a teli bili. Előbb a suliból dobtak ki, persze nem véletlenül (építészeti tanultam), azután meg a barátnőm hagyott faképnél, és mintegy háttérzörejként ment a szokásos hiszti anyámmal meg apámmal. A sulis nem érdekelt, és voltaképpen semmi sem érdekelt igazán, de úgy gondoltam, szeretnék egy diplomát, mert az azért mégiscsak jól mutat az ember önéletrajzában. A csajom felmondott nekem, pedig nem volt sem harmadik, sem távolság, vagy egyéb szokásos akadály, ok, kényszer – csak egyszerűen (így mondta) kiseretett belőlem.

Nem igazán tudtam mit kezdeni magammal – ám erre csak egy hónapos alkoholkúra és intenzív tudatmódosítószer-használat után jöttem rá, természetesen mindenről bőszen hallgatva mindenki – s legfőképp anyámék – előtt.

Aztán, mint a romantikus regényekben (mert még megrögzött idealista voltam), egy reggel felkeltem és elhatároztam, hogy megváltoztatom az életem. Azt ugyan nem tudtam, hogy hogyan, csak azt, hogy meg. Angolosan és fizetés nélkül távoztam az albérletemből – szerződés szerencsére nem volt –, egy hátizsáknyi holmimmal.

Elhatároztam, hogy elmegyek világot látni (mint a mesékben). Aztán valahogy, valami, valamikor csak lesz. Teljesen szabaddá tettem magam és a gondolataimat. Elhatároztam, hogy megkísértem a sorsot, rábírom magam teljesen, vessen oda, ahová csak szeretne – úgyis tök fölösleges ágálni ellene – gondoltam.

Ám előtte még – szabad akaratom „utolsó” megnyilvánulásaként – kimentem az egyik pozsonyi bekötőútra stoppolni (mert ez akkoriban még működött).

Mentem, bandukoltam, kezemet zsebre dugva, nem néztem se ide, se félre, lépegettem a partjelző fehér vonalon, mindig csak a fehérre lépve. Aztán a kezembe akadt egy 10 koronás. Megálltam, kivettem, nézegettem rajta az ósláv kereszt-

tet, másik oldalán meg a nemzeti címer kettős keresztjét. Hirtelen minden összeállt. Ha az élet, sors, kauzalitás, karma – vagy nevezzük bárhogy annak működését, amit nem-énként élünk meg – nem több egy számunkra bonyolult és átláthatatlan szabályrendszerű játéknál, amit káoszként érzékelünk – akkor én is megengedhetem magamnak, hogy játszak. Hogy a véletlennek nevezett valami döntsön helyettem.

Feldobtam az érmét. Ha ószláv kereszt, kinyújtom a kezem, és stoppolok. Ha újszláv kettős kereszt, akkor nem, vagy legalábbis még nem. Ószláv kereszt. Kiteszem, és hopp, máris megáll egy zöld Skoda százas (akkoriban még nem volt muzeális, no de épp csak a káré felett állt a közlekedési eszközök ranglistáján). Lenyílik az ablak, egy kissé elhanyagolt külsejű, szőrmók emberke ül benne, és átható fekete szemével az arcomat fürkészi.

– Jó napot.

– Hová mész?

Nézem, hallgatok, valahonnét ismerősnek tűnik a fazon.

– Hahó!

– Ja, bocsánat. Bárhová.

– Ha bárhová, akkor ott vagy.

– Aha, igaz, akkor nem kell menni.

– Nos, akkor hová mennél?

– El.

– Értem. Akkor *kell* menni.

– Kell.

– És hol van az az *el*?

– Na ez az, amit nem tudok.

– Hát... azt én sem...

– Igazából mindegy, hova.

– Ezzel kellett volna kezdened.

– Bocsánat.

– Akkor szállj már be.

A zsebembe csúsztatam az érmét, és beszálltam. Nem jöttem rá, honnét ismerem. Apámnak voltak ilyen haverjai, ilyen lerípolt ötvenesek. Talán valami ködbevesző emlékfoslány után kutattam, aztán feladtam, és megtörtem a csendet, vagyis a százas zúgását, ami meglepő gyorsasággal száguldott.

– Na és maga hová megy?

– Nem tudom.

– Nem tudjaaa?

– Nem tudom. Mért, te talán tudod? Mármint, hogy te hová?

– Bocsánat.

– Most akkor mi lesz, velem akarsz jönni, vagy sem? Megálljak?

– Ne. I-igen. Legyen.

– Felőlem is – legyen. Egy feltétellel.

– Igen?

– Nem kérdezhetsz. Tőlem. Nem kutathatod, mit miért teszek, és hasonlók.

– Hát... jó, oké, mért ne.

– Bármi történjék is.

– Oké.

– Ezt ne feledd.

– Oké.

– Becsatoltad magad?

– Bocsánat.

– És ne kérj mindig mindenért bocsánatot. Kurva fárasztó.

– Bocsá... Oké.

– És légy szíves, kezdj el sürgősen tegezni.

Elég furának találtam a fazont. Még hogy nem tudja, hová megy! Meg hogy kussolnom kell. Azt gondoltam, vagy zakkant a csávó, vagy bűnöző – akit (még az is lehet) üldöznek. De megkeményítettem a szívem. Így mondják a mesékben, nem? Szóval megkeményítet-

tem, és megerősítettem magam abban, hogy nem érdekel, mi fog történni. A puszta véletlenre bízom magam, ezt a fazont meg a véletlen sodorta az utamba, hát fellegezzen be a szabad akaratra, kiírtom a döntésnek még a lehetőségét is – az ember alapvető jogát. Megyek *vele*, ennek így *kell* lennie. Kell, vagy nem kell? Ha nem kell, akkor ez véletlen; ha meg kell, akkor sors – már ha létezik. Mindenesetre így, hogy kiesik a képből a döntés, talán valamelyest egyszerűbb a helyzet.

– Szóval bárhová mész.

– Akárhová.

– Az ugyanaz. És ez azt jelenti, hogy nincs célod?

– Voltaképpen azt.

– Hm. Ez érdekes. Évszázadok óta nem találkoztam egy olyan csávóval sem, akinek ne lett volna célja. Kóborolni indulsz?

– Talán.

– És a „kóborlás” – nem cél?

– Nem.

– Értem. Mért indultál el kóborolni?

– Mert nem tudom, mitévő legyek. Hogy mihez kezdjek magammal.

– Ez csak rizsa. Talán csak meg akarod érteni magad. Vagy a világot. Végül is mindegy, a kettő majdnem ugyanaz.

– Nem hinném. Meg azt sem, hogy van mit megértenem rajta.

– Hány éves vagy?

– Huszonkettő.

– Áa, értem.

– Nem.

– Mit nem?

– Nem érted.

– Azt hadd döntsem el én.

– Jó, jó, bocsánat.

– Mondtam, hogy ne kérj.

– Bo... Oké.

Kezdett bosszantani a főszer. Mégis mit képzelsz, ki a franc ő? Valami jelet kerestem, valami ismertetőjegyet, hogy legalább annyit tudjak, elmetszi-e a torkomat, vagy csak kirabol. Bár inkább valami lecsúszott művésznek tűnik, mert a lecsúszott művészek látszanak munkásembernek, és játszanak felelőtlenül a szavakkal. Aztán kíváncsi lettem.

– Igen, huszonkettő. De tényleg nincs értelme. Ennyi idő alatt legalább egy pici értelmet kellett volna, hogy találjak.

– Azért a „kóborlás”, mert az értelmet keresed?

– Dehogya. Nem keresek semmit. Kirúgtak az egyetemről, elhagyott a csajom, és egyebek... banális történet, nincs mit nyüstölni rajta.

– Filozófiát tanultál, mi, Hamletka? – Vihogott a fazon.

– Nem, építészetet.

– Ó. Na és az a csaj?

– Az? Hát... semmi. Kiszeretett belőlem. Vagy mi.

– Kiszeretett? Be, bele, aztán ki... hehe, hát ez jó.

– Ezt mondta. Pedig vele el tudtam képzelni.

– Hm. Az meglehetősen ritka. És ő is?

– Ő is el tudta. Csak... valami tönkrement. Elcsesződött.

– Tönkre? Lehet, hogy csak nem volt hozzád való.

– De. Az volt.

– Úgy értem, hogy nem egymásnak voltatok szánva.

– Szánva? Ja, ez elég szánalmasan hangzik. Egyébként meg nem tudhatod.
– Tudom. *Té* nem tudhatod.
– Nahát, tényleg? És mégis honnét?
– Onnét, hogy ha egymásnak lettetek volna, nem szeret ki beléd... illetve... nem szeret ki belőled.

– Aha, persze, hogyne, világos. De akkor minek szeretett belém?
– Na az már más kérdés. Majd rájössz. Egyszer. Jó esetben.
– Kösz.
– Bocs.
– Semmi.
– Oké. Mindennek megvan a miértje, meg az azértja.
– Ha mondd... De szerintem nem.
– Dehogynem. De tényleg. Ez tök egyszerű. Én tegnap még Zalakaroson áztattam a golyóim, most meg megyek meglátogatni az onokahúgom, te meg a legkisebb fiú vagy, aki elindult szerencsét próbálni oda, ahol a kurta farkú malac kúr – hehehehe, pofonegyszerű!
– Hol laknak?
– Nem messze. Hamuba sült pogácsád van?
– Mit kerestél Pozsonyban?
– Volt egy kis elintéznivalóm. És táltos paripád?

Már nem is dühített, csak nem tudtam vele mit kezdeni. Felém nyúlt, mint ha a lábamnál lévő hátizsákomat akarná elvenni, de nem, a kesztyűtartót nyitotta ki. Kivett egy fekete bőrkötéses könyvet. Ezt leszámítva csak egy feltűnően régi karóra, egy giccses szentkristóf szentkép a sebváltó fölött. Egyik sem különös ismertetőjegy. Az órát nyilván az apjától vagy a nagypapjától örökölte, szentkristóf meg az utazók védőszentje, legalábbis öreganyám szerint. Belenézett a könyvbe, lapozgatott, az utat nem is figyelte, meg is ijedtem, de egy pillanat múlva már be is csapta a könyvet. Bedobta a kesztyűtartóba. Nem volt rajta sem cím, sem felirat – végül is jegyzetfüzet is lehetett, nem volt vastag. Nem akartam megkérdezni a nevét, mert akkor ő is megkérdi az enyémet. Legjobb, ha be sem mutatkozunk. Űgyis átmeneti ismeretség. Aztán egyszer csak...

– Most meg hová megyünk, mért tértél le?
– Majd meglátod.
– Az unokahúgodhoz?
– Dehogy, mondtam, hogy nem tudom, hogy hová megyek.
– És az unokahúgod?
– Az várhat, nem?

Akkor mégsem a címet olvasta ki a könyvből. Füzetből. Addigra rég beesteledett, már éjfél felé járhatott az idő. Nem tudom, melyik faluban álltunk meg. Egy ideig tekeregünk, átmentünk pár utcán, aztán az egyik végén megálltunk egy kopott, öreg ház előtt.

– Jó, de akkor én itt most mihez kezdjek? Szerintem itt nincs hotel – nem mintha lenne rá pénzem –, ilyenkor meg senki nem jár már az utakon.

– Ha pénz kell, mért nem azt mondd.
– Nem kell.
– Akkor alighanem velem kell maradnod. Itt kapunk szállást.
– Ismered őket?
– *Még* nem.
– Akkor honnan?
– Mondtam, hogy ne kérdezz.
– Oké.
– Szóval velem maradsz, vagy elmész – ha el akarsz menni.
– Nem akarok. Mármost nem akarok akarni.
– Mondom, filozófus!

Ekkor zsebre tett kezembe csúszott az érme. A fickó a ház felé fordult, és zörgetni kezdett a kapun. Feldobtam a tizkoronást. Ha lelet, akkor vele tartok. Ha zászló, akkor lelépek. Az udvarból egy kutya csaholása hallatszott. „Na jössz, Hamletka?” Lelet.

- Megyek.
- Ha kérdeznek, ne mondj semmit.
- Miért?
- Ismételd meg, amit mondtam.
- „Ha kérdeznek, ne mondj semmit.”
- Tessék, megkaptad a választ.
- Hátul ajtócsapódás hallatszott.
- Mi egyébként találkoztunk már?
- Persze.
- Hool?
- Hol, hol – régen. Álmodban.
- A csoszogás egyre közeledett.
- És ismerjük egymást?
- Persze.
- Ki vagyok?
- Ki, ki – az onokám. Apád fia.
- A kulcs behatolt a kapuzárba.
- Hülyének nézel?
- Persze.
- Mért?
- Mért, mért – Mert a macska nem borotválkozik. Meg mert csak a hülyék tudnak mindent.
- Hülye.

Morogtam magamban, mikor kinyílt a kapu, benne kinyúlt tyeplákiban, elnyútt atlétában egy pasas, aki olyan bambán bámult, mintha ufók látogatták volna meg. Én csak álltam, és hallgattam.

– Jó estét.

– Jó estét. Ne haragudjon, hogy ilyen későn zavarjuk, azt hiszem, hogy rossz helyen térünk le az útról, valahogy idekeveredtünk, nem is értem... aztán kiderült, hogy eltévedtünk, meg az is, hogy nincs elég benzinünk, és az a benzinkút az út mellett meg már zárva van... Akartunk hotelbe menni, de nem találtunk... és láttuk, hogy maguknál még világítanak... de látom, hogy aludt, elnézést kérek, tényleg, nem akartam felkelteni, csak hát... Szóval nincs hol megszállnunk, és azt gondoltam, megkérdezem, hátha esetleg maguk... tudom, persze idegenek vagyunk, megértem...

– Ebbe a házba? Hát... ölég... kicsiny. Igaz, csak ketten vagyunk a feleségemmel, de hát...

– Tudja, hogy van ez: sok jó ember...

– De... hogy úgy mondjam, nem valami jók a ízé, körülményeink.

– Teljesen megértem, hát én sem ingyen gondoltam.

– Jaj, nem, nem úgy értém. Csak sèmmi luxusra nē számítsanak.

– Ugyan kérem.

– Oszt hunné gyünnek?

– Pozsonybú.

– Há jól van no, gyűjjenek csak bellebb. Nē féljenek, kutya nem bánt.

Aztán bementünk a kis udvarra, majd a kis házba, mintha csak a dédöreganyám házába jöttem volna. Végig a pitvaron, aztán be a házba. Mintha a múltba mentünk volna vissza. A fazon azt mondta, én vagyok az unokája, és kirándulni megyünk, aztán megkérdezte a csórótól, hogy hol a vécé, az szabadkozva az udvar szélibe küldte, a kétlukúba. Én bementem az előszobába. A csóro belépett a konyhába, behajtott a ajtót, de így is hallottam. Az asszonnyal beszélgetett.

– Te Józsi, hát kikét hoztá nekēm ide?

– Tudom én? Valami tata, aki az onokájával mēgy a hēgyekbe kirándúni.

– De mit csináljok velük, mért engedted be őket? Mēnjenek a szomszédba, ott több hel van azokná. Hova rakjam őket? Mért pont mēgin mink?

– Mer világítottá.

– Néztem a tévét.

– Akkor az világított, nem mindégy? Adjá nekik ennyi valamit.
– Megmarhútá? Alig van valami a hűtőbbe, hónap után gyün a pénz, gondútam ad-
dig még csak kibírjuk, mégin mēnjenk kölcsön kérégetnyi?
– Valahogy csak lesz. Most dobtam vóna ki őket?
– Igaz. Hunné gyüttek?
– Pozsonybú.

– Hát azt rögtön gondútam. Normális ember ilyet
nem csináll. No jóvan, csinálók nekik granatírt.

Aztán Józsi kinyitotta az ajtót. Éppen addig-
ra ért be a fazon is, akinek még mindig nem
tudtam a nevét.

– Gyűjjenek csak bellebb. Ő
a feleségem, Marika.

– Jó estét.

– Kezét csókolom.

Én meg sem mukkantam, csak
azért is tartottam magam az egyes-
séghez.

– Hát így állunk, kettecskén,
szērénen. Várjon, odébb húzom
a sēzlonyt, tessék, újjenek csak le.
No, asszony, rakd már félre azt a sok
ujságpapírt.

– Minnyá, minnyá! – Tüsténkedett
az asszony. Leültünk, mondja a Józsi:

– Hát, micsinájjunk, ugyi, ha má
ilyen rossz világ van.

– Minden csak drágul. – Teszi hoz-
zá a fazon.

– Majd csak megjavul. – Kertel tovább
Józsi.

– Meg *kell* neki. – Fűzi tovább a nevesincs.
Énnekem meg hirtelen elegendem lett a kussolás-
ból. Egyáltalán, mi a francért kéne?

– Az nem olyan biztos... – Szólok bele a vé-
geérhetetlen kertelésbe, csakazértis.

– No csak mi el nē romújjunk. – Mondja Józ-
si zavarában, hosszas hallgatás után. – Mer hiábo
dógozik az ember. – Fűzi hozzá ostobán heherészve.
Én vérszemet kapok.

– Hiába, hiába, minden hiába...

– Kuss! – Szól be fojtottan a nevesincs. Borsot tör-
tem az orra alá. Valahogy az a benyomásom támadt,
hogy teljesen felesleges vagyok itt. Most például bele-
ugattam egy nagyon fontos beszélgetésbe.

– Nem éhéssek az urak? – Oldja a csöndet az asszony.

– Jaj, ne tessék fáradni. – Oldom a feszkót.

– Nem a fárodság, az ésség a nagyobb úr. – Fuvolázza
nyájasan Marika.

– Ó, igaz, éhesen az ember aludni sem tud. – Ragadja magához a szót a fazon. Lát-
szik: éhes.

– No látjo. – Azzal Marika visszamegy a sarokba, a tűzhelyhez. A duma áll, Józsi és a fa-
zon sem elegendnek vissza a szóba. Kisvártatva Józsi mégis megszólal.

– Csak az a baj, hogy több szobájo nincsen a háznok, csak a spájz, még a vēranda. Csak
a palláson tudunk megágyozni maguknak. Ki van takarítva, nē tessék megjennyi. Csak

maradjonak inkább a hátsó részben, előrefele ne ilyen mennyenek, még oda se, ahun a toll-
zsákok vannak, mer ott egy cséppet rozoga. De ne tessék megjenni. Ha jó ott...

– Persze, ne fáradjanak, bárhol elalszunk, igaz, Kalmika?

– Aha.

– Kicsit szégyenlős a gyerek.

Majd barackot nyomott a fejemre, mintha öt éves lennék. Azok nevettek. Aztán meg-
ettük a granatírt, beszélgettünk semmiségekről, bár én, Kalmika, többnyire szégyenlősen
hallgatag voltam. Aztán felmentünk a padlásra aludni. Mintha a szemem sem hunytam
volna le, arra ébredek, hogy a fazon ráncigál.

– Hm. Mi az, mi...?

– Kelj már fel! Gyere, mennünk kell.

– Jól van már. Miiii? Ég! Te, felgyulladtak a tollas zsákok?

– Igen.

– Hívjunk...

– Nem! Én gyújtottam fel őket, gyere már!

– Miiii? Te nem vagy normális!

– Hálám jeléül.

– Lángol az egész padlás! Oltuk el!

– Nem kell, gyere, gyere már!

Azzal megrántott, és húzott egészen a kocsiig. Én meg, hűledezve,
meg mint egy holdkóros, követtem. Nem is tudom, hogy ju-
tottunk vissza a kocsiba, de egyszer csak már megint
úton voltunk.

– Úristen, te nem vagy normális, te
nem vagy normális. Istenem! Mi van,
ha meghaltak? Ha rájuk dőlt a ház?

– Nem haltak.

– Vagy füstmérgezést kaptak.
Úristen, megöltünk, vagyis meg-
öltél két embert!

– Mondom! Semmi bajuk. És
fogd már be.

– Te beteg vagy. Ha nem is haltak
meg, mindenük leégett.

– Azt te meg honnan tudod? Már
rég eloltották.

– Tényleg? Látott valaki? Hátha
valaki megjegyezte a rendszámun-
kat, vagy ők, ha élnek egyáltalán.

– Élnek, és kussolj már el.

– Persze, biztosan, mert te mindent
tudsz!

– Mert te talán igen, ugye? Nem én
okoskodok itt örökké!

– Mért csináltad? Mi? Bűnöző vagy? De hát nem is loptál el semmit, meg
mondjuk nem is lett volna mit... Mi hasznod volt ebből? Vagy mi volt ez? Leszámolás?
Bosszút álltál valamiért? Vagy totál elmebeteg vagy? Megszállott? Mi a mániád? Van va-
lami elméleted, aminek nevében...

– Mit csinálsz? Mi a francot csinálsz?

– Hogyhogy mit? Épp megbaszódok!

– Nem, nem az. Kérdezel!

– Még jó, hogy... mikor...

– Emlékszel a feltételre? Nem kérdezhetsz. Szóval ne szegd meg többet, kuss a neved,
vagy mehatsz az utadra. Akár most is.

– Ha nem kérdezhettek, annak oka van.

– Mindennek oka van. Megálljak?

A hátsó ülésről kémleltem az arcát a visszapillantó tükörben. Nyugodtnak tűnt. Feldobtam az érmét, ő nem láthatta. Ha Jézus: maradok, ha a köztársasági elnök: lépek. Jézus. Milyen meglepő, nem? Végül is nem kell ezt a hülye játékot játszanom. Nem kötelező, lehet máshogy is. Végül azt mormogtam, hogy ne. Magam sem értettem, miért. Persze, féltem tőle – nem tudtam, miféle emberrel, örülttel, gonosztevővel, vagy kicsodával találkoztam – de sokkal erősebb volt a kíváncsiság: iránta, az iránt, amit rejteget, hogy miért nem szabad kérdezni. És ez a hülye játék. Lényeg, hogy végül vele maradtam.

– Figyelj, én nem tartalak itt. Felőlem azt csinálsz, amit akarsz. De ha nem állod meg kérdések nélkül, kiváglak. Most mit bámulsz olyan bambán?

– Ki vagy te tulajdonképpen?

– Utoljára mondom...

– Bocsi.

– És ne bocsizz.

Szóval, mentünk tovább. Lassan feloldódtam, újra beszélgetni kezdtünk. Felkelt a nap. Később megálltunk és megreggeliztünk egy út menti kajáldában. Aztán megint mentünk tovább. Egy kisvárosban állt meg fura sofőröm, leparkolt, megnézte a fekete füzetet, kísértaltunk a főtérré, leültünk egy padra, és bámultuk az embereket. Egyszer csak előhúzott kabátja belső zsebéből egy zöld dobozkat. Szivarral kínált, én nem kértem, kihúzott magának egy szálát, majd eltette a dobozt, és rágyújtott. Nagyot pöfékelt, és tovább bámulta az embereket. Egy anyuka kocsival, öltönyös férfi telefonálva – energikus léptek –, gyerekek iskolatáskával, idős néni haza a közértből. Perceken át csak bámultunk, majd megszólalt.

– Te mit látsz?

– Rohangáló embereket. Vagyis, pontosabban, embereket út közben.

– Úton vannak, ahogy te is. Meg én is.

– Tudják, hová mennek: haza, a menzára, vagy kávézni, a patikába, buszmegállóba. Mi nem tudjuk. Legalábbis én.

– Tudják, hová mennek – általában.

– Képzeld el, hogy végül nem jutnak el oda – valamiért.

– Eszükbe jut valami.

– Vagy rossz helyen térnek le, aztán felkelti valami a figyelmük...

– Vagy valami eltéríti őket.

– Vagy valaki.

– Vagy valaki.

Aztán hallgattunk. Nem értettem. Kérdeztem.

– És?

– És... semmi.

– Ennek nincs értelme.

– Hogyne lenne. Csak úgy... gondolkodom. Mondjuk a céljuk helyett máshova érnek, vagy valami történik út közben, és nem érnek el... És ez, persze, hatással van arra is, mi fog történni az azután következő időben.

– Logikus. És?

– És... semmi. Csak nézd meg őket. Az öltönyös nagyon fontos dolgokat intéz most, amittől nagyon fontosnak érzi magát, és ez nemsokára a bankszámláján is meglátszik majd, és eljöhet majd az idő, amikor azt vesz meg, amit csak akar – enyhe túlzással persze. De az is lehet, hogy adócsal, és ülhet a sitten. Vagy megkeni a bírót, meg az ügyvédek, és nem ül.

Az anyuka gondját viseli a gyerekének. Akiből egyszer majd természetesen híres sebész vagy ügyvéd lesz, de az is lehet, hogy rabló vagy skizofrén... de hasonló kellemetlen dolgokra az anyuka inkább nem is gondol. Vajon mi értelme van az életüknek?

– Lehet egyáltalán? Pláne úgy, hogy minden véletlenszerűen történik? Például, most megszakad a vonal, vagy lemerül a telefonja, és nem tudja letárgyalni a magáét az öltönyös, vagy pár év múlva a gyereket megveri az anyja, mert kicsit ideges épp, és ez észhez téríti. Vagy épp lelki károkat okoz.

– Odanézz! Látod azt a két bogarat? Ott kergetik egymást. És azt a verebet? Most megállt. A két bogár meg fut a veréb elől. Nézd, jön a veréb. Szerinted melyiket kapja be előbb?

– A balt. Fogadjunk. – Mondtam.

– Szerintem a jobb oldalt. Egy sörbe!

– Ó, a francba. Oké, jövök neked egy sörrel.

– A másikat nem kapta el.

– Az elbújt, megmenekült.

– Vajon mért pont a jobb oldalt kapta el?

– Az esély ötven-ötven százalék. Fitfi-fifti.

– Az egyáltalán nem biztos.

– Bizonyítható. Valószínűség-számítás.

– Persze, meg a pillangóhatás. Nem érdekelnek a bizonyítékok.

Ezután beültünk egy sörözőbe, ahol leróttam az adósságom. Amint megittuk, társam máris indulni készült, mert azt mondta, valami elintéznivalója van nemsokára. Én ezen kicsit meglepődtem. Azt mondta, hogy utána tovább folytatja útját az unokahúgához, és ha akarok, vele mehetek. „De már kezd elegendem lenni a pofádból, meg hogy itt lógatod, úgyhogy itt az ideje, hogy segíts nekem.” Mondta. Gondolkodtam. Nem igazán jutott eszembe semmi, mit csinálhatnék ebben a városban. Továbbra is vele maradhatnék. Vagy körülszimatolhatok a városban. Egyébként meg bármennyire bizarr is, kezdem megkedvelni a piromán társaságát, bármennyire fura is a fazon, valahogy megtetszett, minden aggályom ellenére. Pedig kezdett a dolog veszélyesé válni: most már akar tőlem valamit. De ott volt az érme. Mit tegyek? Majd megmondja. Most megfordítottam az igent és a nemet: ha számjegy el-megyek, ha felirat, vele-megyek. És ha felirat, akkor már nem csak a saját játékomnak leszek a része, de az övének is. A véletlen eldönti, hogy a véletlennek vagy véletlenül egy másik ember akaratának legyek-e alávetve. Na bumm. Mentem hát vele. Hihetetlen. Vagyis annak tűnik. Pedig csak kevésé valószínű. Visszamentünk a kocsihoz, a társam felnyitotta a csomagtartót, zakót és szemüveget bányászott ki egy kartondobozból, és fogott egy aktatáskát. Legnagyobb meglepetésemre számomra is előhúzott egy zakót, ami a szakadt pólómon elég viccesen nézett ki. Egy lakótelepre mentünk, a társam egy panelhez vezetett, megnézte az óráját, majd a negyediket becsöngetett egy lakásba.

– Mit kell csinálnom?

– Rájössz, ne félj.

Akkor hallottam a sikolyokat, láttam magam mint hentest, aztán egy billás táskába pakoltam a kövér pénzkötegeket, tisztára, mint a tévében... De nyílt az ajtó. Egy szép, de kissé sápadt lány nyitott ajtót.

– Jó napot.

– Jó napot kívánok.

– Miben segíthetek? – Kérdezte, mire a nevesincs...

– Kerekes Ervint keressük, a Websgraph cégtől jöttünk.

A csaj persze látványosan nem értette, ezért hozzátettem:

– Nem árulunk semmit, ne tessék megijedni.

– Jó, egy pillanat, szólok neki. – Azzal becsapta az ajtót.

– Mit bámulsz, húzd ki magad, és legalább próbálj magabiztosnak tűnni.

– Ne cseszegess. – Cseszegetett a fazon, aztán újra nyílt az ajtó.

– Jó napot. Tessék, én vagyok Kerekes Ervin.

– Jó napot. A Websgraph leányvállalatának team-bulidere vagyok. Mint azt bizonyára tudja, cégünk webes szoftverfejlesztésekkel foglalkozik... – fuvolázta Anonymus.

– Igen, tudom.

– A nemsokára induló nemzetközi projektünkhöz keresünk fiatal, tehetséges programozókat.

– Jöjjenek be. Hagyják csak, cipőt nem kell levetni.

Bementünk. Ekkor már sejtettem. Profi csaló, akinek kósza piromániája is előre kitervelt volt. Talán valami mafesznak dolgozhat. Ez félelem helyett inkább izgalommal töltött el, és én is része voltam a játéknak. Míg az előszobában tollázkodtunk, annak a mappának a papírjait lapozgattam, amit kezembe nyomott bemenetkor. Felkészült, az fix.

– Tessék, foglaljanak helyet. – Mondta a sápadt széplány, valószínűleg a szemüveges csaja. Kicsit mintha fölengedett volna.

– Hozhatok valamit az uraknak? Kávét?

Anonymus nem kért semmit, én egy pohár vizet.

– Tehát, miről is lenne szó? – Tért a lényegre a szemüveges. Vajon mi a célja vele a fazonnak? Miután belekezdett, leesett.

– Egy hónap múlva lenne aktuális az állás, viszont az első fél évet Helsinkiben kell tölteni.

– Én programozó vagyok – tavaly diplomáztam –, de gondolom, ezt tudják. Hogy találtak meg?

Nahát, micsoda fatális véletlen. Hogy találta, hát kereste, világos, mint a vakablak. Itt jött el az én időm:

– Az egyetemen keresztül. Fiatalokra, fiatal tehetségekre van szükségünk, ezért megpróbáltunk néhány embert, akik esélyesek lehetnek.

A fazon leplezett meghökkentséggel nézett, a szemüveges bámult, és a sápadt csaj meghozta a vizem.

– Ami azt illeti, épp állást keresek. De nincs sajnos szakmai tapasztalatom, ne is pocskolják az idejüket – tudom, hogy az kell, mert mindenki ezzel kezdi.

– Az egyáltalán nem baj. Betanítják önöket. – Mondtam.

– Csak épp Helsinkiben kell dolgoznia. – Tehát erre megy ki a játék, most már minden világos.

– Mennyi ideig?

– Fél évig. Az anyavállalatnál. Azután hazajöhet, és dolgozhat tovább itt.

– Értem. Tudja, én itt terveztem... szerettem volna... – Aztán kínos csend, amit a barátnő tört meg, aki idő közben letelepedett mellém.

– Mondjuk fél év nem olyan nagy idő. – Enyhe almaillata volt.

– Nyugodtan gondolja végig.

Mondta a fazon. Fűtött a játék heve. Elkezdtem előszedegetni a papírokat, és elkezdtem magyarázni, mintha tudnám, a cég előnyeit, a zsíros fizut, Finnország szépségeit, meg tudja fene, mit még, puskának ott voltak azok a hülye röplapok grafikonokkal, szlogenekkel, sok-sok képpel. A csávó szépen lassan puhult. De a kulcs a nő volt, mert mindig a nő a kulcs. Nálam is az volt. Stikában figyeltem, ahogy tulajdonképpen az ő figyelmét keltem fel. Aztán egy idő után már nem is arra figyelt, amit mondok, hanem rám. Aztán váratlanul a fazon szakított félbe, akit nevezünk most Bélának, csak hogy nevezük valahogy.

– Itt hagyjuk önnek a főnökünk névjegykártyáját. Ezekben pedig mindent megtalál, hogy miről van szó, mindent, amire kíváncsi. Azt hiszem, tetszeni fog magának. – Azzal átnyújtotta a mappáját. Nyilván ugyanaz volt abban is, mint az enyémben.

– Értem. Köszönöm.

– Gondolja meg, nem fogja megbánni. Akkor mi nem is zavarnánk tovább. Köszönöm, hogy fogadott, és nyugodtan hívja bármikor a főnökömet. – Itt a vége, szedelődzködtünk.

– Rendben, viszontlátásra.

– Viszlát. – Eresztett meg egy bizalmas mosolyt a csaj.

Visszamentünk a kocsizhoz. Ő levette a szemüvegét, a zakóját – én is az enyémet –, hátradobta az aktatáskáját. „Jó vagy, Hamletka.” Szerettem volna tudni, pontosan mi folyik itt, hogy egyáltalán minek voltam részese, meg hogy miért kell eltüntetni a csávót – talán a nőt akarják? Vagy a lakást? Nem kérdeztem – mert nem kérdezhettem – semmit, és hiába is igyekeztem bárhogy puhatólódzni, semmi sem derült ki a fickóról.

Az éjszakát egy puccos szállodában töltöttük, ő meghívott vacsorázni, és a szobámat is ő fizette. Sok pénze még gyanúsabbá tette. Este előkerült a fekete notesz is. Megint be-

lelapozott, aztán egy oldalt elmerülten tanulmányozott, valamit pingált bele, jegyzetelt, előbb mosolygott az orra alatt, majd mintha elszomorodott volna. Kiment hamutálat keresni, mert szivarozni akart, én meg ez alatt kiloptam a könyvet. Címet nem találtam, sem szerzőt. Sem a kezdő lapon, sem a végén egyetlen adatot sem. Kézírás. Tehát jegyzetfüzet. De ha jegyzetfüzet, a gyártónak rajta kellene lennie. Biztos ebben van, hogy kit kell elintéznie – biztos jó alaposan megfigyeli előbb az áldozatait. Kézzel írt sorok kígyóztak benne, de mintha minden oldal más kézírás lett volna. Érthetetlenül kapcsolódó mondatok, szavak sorokon át, oldalakon át. Aztán ahogy figyelmesebben kezdtem lapozgatni, rájöttem, hogy soha nem talállok vissza ugyanarra az oldalra. Mintha minden mindig változna ebben a könyvben. Rajtakapott. De nem érdekelt. Vagy úgy csinált, mintha nem érdekelné.

– Mi ez, amit olvasol?

– Ez a sors könyve, Hamletka.

Egy pillanatig némán meredtünk egymásra, aztán hirtelen vihogni kezdett, kutyaszerűen, alig bírt leállni.

Másnap reggel továbbindultunk. (Igen, megvolt a pénzdobás is, s milyen meglepő!) Egész dél előtt mentünk, úgy dél körül egy nagyobb városba értünk. Társam néhány útkereszteződést követően leparkolt, és elindult. Én – ezúttal már szinte automatikusan (pénzdobás nincs) – követtem. Siettetett, azt mondta, hogy pontosnak kell lennie. Egy félreeső kis patika előtti padon ültünk le. Megnézte az óráját, majd lecsatolta és zsebre tette. Kisvártatva egy fiú jött egy idősebb, tolókkocsis nővel. A nő kint maradt, a fiú bement a gyógyszertárba. Anonymus a tolókkocsis elé lépett.

– Elnézést, meg tudná mondani, hány óra?

– Persze. Fél egy.

– Köszönöm. Szép időnk van, jön a tavasz.

– Jaj, már nagyon itt az ideje, az embernek rögtön jobb kedve lesz.

– A napsütés.

– Meg a jó levegő.

– Az a srác, akivel jött, a maga fia?

– Nem, ő az unokaöcsém. Ő gondoskodik rólam.

– Ügyes fiú lehet.

– Az, az. És nagyon okos. Itt kezdett tanulni, aztán ideköltözött hozzám, mivel vidéki. Most nálam lakik.

– Legalább nem kell lakást bérelnie.

– Pontosán, nem kell lakást bérelnie, és nekem van, aki a gondomat viselje. Tudja, nehéz így, magatehetetlenül.

– Akkor hát egymást támogatják.

Most már egyáltalán nem értettem. Mire megy ki a játék? Mi ez a sok süket duma?

– Úgy van, úgy van, ügyes gyerek, okos. Nincs senkim rajta kívül, gyerekeim nincsenek, a férjem meghalt. De hol van már? Maguk is ide várnak a patikába?

– Ja, nem...

Én ekkor, csak úgy heccből, közbeszóltam

– Mi nem vagyunk idevalósiak... – De Béla, aki most legyen Károly, gyorsan a szavamba vágott.

– ...a postát kerestük, de eltévedtünk.

Ekkor kijött a srác a patikából.

– Ő itt Lacika. – Mutatta be a tolókcocsis, Lacika pedig illedelmesen köszönt. Az a szégyenlős korapubi típus, aki mindig illedelmesen köszön.

– Szóval a posta itt van, ahogy mennek tovább arra, az első sarkon balra, azután lesz egy kisebb kocsmá, annál térjenek jobbra, a gesztenyefákról felismerik az utcát, utána abban az utcában a második letérő, olyan szűk sikátor, és ott lesz a fodrászszalonnal szemben.

Magyarázott kenetteljesen a tolókcocsis, mire Kálmán:

– Akkor előbb jobbra, azután balra, majd megint jobbra?

– Igen. Nem. Vagyis nem tudom. Összavarodtam. Lacika, menj el velük egy darabon, légy szíves. Én itt megvárlak, benézek addig ide a trafikba az Adrihoz.

– Jaj, igazán nagyon köszönjük.

Akkor aztán mentünk a fiú után, hirtelen bevillant egy füstös játéktérképé, ahol majd én is belecsöppenek kicsit az alvilág egy szegletébe, de nem volt semmiféle játéktérképé, mentünk, egyszer csak egy raktárépület után szűk sikátorba értünk. Géza ekkor körülnézett, hirtelen megragadta a fiú torkát, a falhoz szorította, zsebéből kést rántott ki, és szíven szúrta a fiút. Én sokkot kaptam, csak néztem, és meg sem tudtam mozdulni. Azután észhez tértem, és hirtelen nekiugrottam, ellöktem, és odarohantam a fiúhoz. Próbáltam kitapintani a pulzusát – semmi; nem lüktetett. Ekkor ordítani kezdtem *rá*, hogy miért csinálta, mért ölte meg, *ki ő* – meg akartam bosszulni ezt az igazságtalanságot, bele-rúgni, agyonütni, széttaposni. De még mielőtt hozzáérhettem volna, mennydörgés rázta meg az eget, és a kicsi szörmók ember felegyenesedett, hatalmas és méltóságteljes lett, lángokban állt, és vakított a fénye.

– Azt kérdezed, ki vagyok? Hát tudd meg, ha tudni akarod. Én vagyok Jesrad, az Isten angyala. Mondtam, csak akkor jöhetsz velem, ha nem kérdezel. Lám, nem bírtad megállni, így most elválnak útjaink. Mert te mindent érteni akarsz, mindent látni, mégsem értesz semmit, és nem nyitod ki szemed. Azt kérdezed, miért tettem? Az értelmet keresed, ám a te értelmed nem elég érett, és a szemed nem elég éles hozzá. Az ember mindenről ítél, anélkül, hogy bármit is tudna. Ezt a fiút azért öltem meg, mert hamarosan ő ölné meg a nagynénjét, elvenné a pénzét, és gonosztevő válna belőle. Az előző fiút azért küldtem Helsinkibe, mert ő és a barátnője nem voltak egymásnak szánva, s eljött az idő, hogy megismerje az igazit. Annak a szegény házaspárnak azért gyűjtöttem fel a házat, mert a ház padlója alatt kincseket rejtettek el a világháború alatt. Ne kutasd azt, mit nem vagy hivott tudni. Most pedig menj utadra.

– De... – Elfogytak a szavak.

– De? De mi? Mindent a szükség irányít. A Legfőbb Lény világok millióiát alkotta meg, s egyik sem hasonlít a másikkhoz. Ez a végtelen változatosság az ő végtelen hatalmának egyik jele. Nincs a földön két hasonló falevél, s a végtelen égi mezőkön két hasonló égitest. A formák változó világában a lényeg mégis mindig ugyanaz. Mindaz, amit látsz ezen az apró atomon, ahol születél, a maga helyére kellett, hogy kerüljön, a maga meghatározott idejében, a mindenség törvénye szerint. Mégis minden mögött és mindenben ugyanaz munkál. Megpróbáltatás, büntetés vagy előrelátás minden.

– De... mért nem lett volna elég valahogy megjavítani azt a fiút?

– Ha megjavult volna, akkor lett volna egy kertés háza, pázsitja, kuttyája, szép felesége, aranyos gyereke. De egy napon házat kirabolják, pázsitját letapossák, szép feleségét megerőszakolják, kuttyája ijedtében világgá megy, a gyerek meg... az már egy másik történet. Az élete romokban, értelmét veszti, jön a pia, könnyűdrogok, aztán *véletlenül* beleesik a hajszárító a fürdővizébe.

– De nem lett volna elég valahogy eltéríteni a fiút?

– Az nem sokat segített volna. Különben akkor meg három év múlva ő ölt volna meg téged, neked viszont még nem jött el az idő.

– De...

Amint ezt kimondtam, erős zúgást hallottam, lüktetett az agyam, a fejem majd szétrobbant, fájdalom nyilallt a mellkasomba, és behunytam a szemem. És amikor kinyitottam, egy szőrmók emberke bámult rám átható fekete szemével, egy zöld Skoda szászból, a pozsonyi bekötőúton, miközben egy tízkoronást szorongattam.

– Hahó!

– Ja, bocsánat.

– Hová mész?

– Nem tudom.

– Nem tudod?

– Asszem sehová.

– Sehová? Ahhoz nem kell menni.

– Nem.

– Akkor itt maradsz?

– Hát...

– Minek stoppolsz?

– Nem tudom. Azt hiszem, hazamegyek. Bocsánat.

– Na jól van, legközelebb mással szórakozz.

Azzal elhajtott. Én meg elhajtottam a tízkoronást. Hát így történt. Ezután hazamentem a lakásomba. Máig sem tudom, hogy megtörtént-e, vagy csak az agyam játszott velem. Vajon mi lett volna, ha beültem volna hozzá újra, másodszor is? Vajon ugyanazokhoz az emberekhez megyünk akkor is? Vagy az emberek ugyanazok lettek volna, csak a történetük alakul másképpen? Ha Józsiék egy nagy, csillivilli házban laktak volna, ha a barátnőnek nem lett volna almaillata, ha a nő nem lett volna tolókcocsis? És egyáltalán, miért a postát, és miért Helsinkibe, miért pont Helsinkibe? Vajon miért kellett vele – már ha valóban megtörtént – találkoznom? Vagy csak véletlenül találkoztam vele? A találkozás véletlen volt? Hiba a rendszerben? Vagyis sors? Tehát csoda? Vagy meg *kellett* történnie? De valóság volt mindez? Vagy csak illúzió? Pillanatnyi elmezavar? Akár álmodtam, akár nem, nagy hatással volt rám. Megváltoztatott. Ezek után az életem is kezdett rendeződni. Nem tudtam meg a dolgok értelmét, célját. Hogy van-e. Talán soha nem is fogom. Talán soha nem is tudhatom meg. De felettem a csillagos ég, és úgy érzem, mindennek helye és rendeltetése van a világban. Nem tudom, mit tanultam mindebből, de egy biztos – ahogy Hamletka mondta: sokkal több dolog van a földön és égen, mintsem bölcselmünk álmodni képes.

■ ■ ■

■ **Száz Pál** (1987): prózaíró. *Arcadia* című prózakötete 2011-ben jelent meg a Kalligramnál.

